

2019 metai

Sausio 14 d. Lietuvių išeivijos institute vyko rašytojo Kazio Almeno atsiminimų knygos „Anuomet“ pristatymas. Renginyje dalyvavo prof. Egidijus Aleksandravičius, prof. Dalia Kuizininė, Žygmantas Menčenkovas. Kazio Almeno atsiminimus išleido „Versus“ leidykla.

Vasario 19 d. įvyko Kanadoje gyvenančio lietuvių rašytojo Antano Šileikos naujo romano „Laikiniai Jūsų“ pristatymas. Tai jau penktoji Antano Šileikos knyga, išversta į lietuvių kalbą ir išleista Lietuvoje. Romaną išleido leidykla „Baltos lankos“.

„Laikiniai jūsų“ – lietuviškojo Džeimso Bondo vardo vertas, tikrų įvykių įkvėptas šnipų romanas apie spalvingą Lietuvos tarpukario istorijos puslapį, kai laikinąja sostine tapo Kaunas, karo kontržvalgybos viršininko pareigas ėjo Jonas Budrys, o Klaipėdos krašto prijungimas rodė tolimesnę svajonę. Kai „Metropolio“ ir „Versalio“ šokių salėse sukosi išsipusčiusios poros, kavinėse žaisdami biliardą svarbūs asmenys sprendė šalies ateitį, tamsiuose skersgatviuose šmėžčiojo skrybėlėti šešėliai, meilė maišėsi su apgavyste ir pavydu, žmonių gyvenimus negrįžtamai keitė lemtingi pasirinkimai.

Kovo 6 d. vyko Reginos Laukaitytės knygos „Londono lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčios šimtmetis“ pristatymas. Knygos pristatyme dalyvavo monografijos autorė dr. Regina Laukaitytė, prof. Egidijus Aleksandravičius, prof. Vaida Kamuntavičienė, dr. Daiva Dapkutė.

Monografijoje pateikiama Lietuvių misijos ir Šv. Kazimiero lietuvių katalikų bažnyčios Londone istorija nuo 1901 m. iki šių dienų. Knygos autorė istorikė Regina Laukaitytė išsamiai analizuoja ne tik šios parapijos ir marijonų veiklą, per Londono lietuvių bažnyčios istoriją knygoje atsiskleidžia įvairūs lietuvių diasporos Didžiojoje Britanijoje istorijos fragmentai, bendruomenės kūrimosi šiame krašte aplinkybės, išeivių likimai karų ir taikos metais, lietuvių kultūrinė, socialinė veikla bei ryšiai su Lietuva.

Kovo 27 d. vyko mokslinė konferencija „Vienuolijos lietuvių išeivijoje: istorija ir paveldas“. Vienuolijos – neatsiejama Lietuvos Katalikų bažnyčios ir visuomenės praeities, dabarties ir, turbūt, ateities dalis. Vienas modernių laikų Lietuvos istorijos bruožų – migracija, bendruomenių už Lietuvos ribų kūrimasis. Lietuvių migracijos (laisvanoriškos ir prievartinės) srautus lydėjo ir dvasininkai – kunigai, vienuoliai, vienuolės, teikdami tautiečiams ne tik reikalingiausius dvasinius patarnavimus, bet ir tapdami neatsiejama lietuvių išeivijos sociokultūrinio gyvenimo dalimi.

Konferencijoje analizuotos šios tematikos: vienuolijų steigimasis, raida, veiklos ypatumai, įtaka išeivijos visuomenei; vienuolijų svarba lietuvių išeivijos sielovadoje; vienuolijos – lietuvių išeivijos sociokultūrinio gyvenimo centrai; išeivijos vienuolijų ryšiai su sovietų okupuota Lietuva; iškilios asmenybės išeivijos vienuolijų istorijoje ir šiandienoje; pagalba nepriklausomybę atkūrusios Lietuvos bažnyčiai ir visuomenei; lietuvių išeivijoje veikusių vienuolijų paveldas: aktualumas ir išsaugojimo perspektyvos.

Balandžio 12 d. Lietuvių išeivijos institute vyko mokslinė konferencija „Lietuvos laisvės byla ir politinė mintis išeivijoje 1945-1990 m.“, skirta Karolio Drugos (Jurgio Valiulio) atminimui.

Jurgis Valiulis–Karolis Drunga – chemikas, visuomenės veikėjas, antinacinės ir antisovietinės rezistencijos dalyvis, vienas iš Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos (LLKS) steigėjų, 1941 m. sukilimo dalyvis. Buvo vokiečių gestapo areštuotas, kalintas, sovietams okupavus Lietuvą 1945 m. Karolio Drungos pavarde pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė gyventi į JAV. Išeivijoje Jurgis Valiulis-Karolis Drunga aktyviai įsijungė į lietuvių politinę-visuomeninę veiklą, buvo Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) narys. Vienas iš išeivijos liberaliosios srovės lyderių, aktyviai dalyvavęs jos organizacijų (Bendro demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio Užsienio delegatūros (BDPS UD), Lietuvių rezistencinės santarvės (LRS), Santaros-Šviesos federacijos) veikloje, „Akiračių“ ir „Metmenų“ redakcijų narys bei bendradarbis. Konferenciją organizavo VDU Lietuvių išeivijos institutas ir Prezidento Valdo Adamkaus biblioteka-muziejus.

Gegužės 11 d. Kaune už ilgametį darbą žiniasklaidoje VDU Lietuvių išeivijos instituto mokslo darbuotojui, VDU Garbės daktarui, žurnalistui, LRT radijo apžvalgininkui dr. Mykolui Jurgui Drungai buvo įteikta Pirmojo Lietuvos radijo pranešėjo ir programų vedėjo Petro Babicko premija. P. Babicko premija. Apdovanojimas M. Drungai buvo įteiktas Kauno žurnalistų namų „Vasaros olimpe“ minint Lietuvos žurnalistų sąjungos 90-metį. Simboliška, kad ši šventė taip pat buvo skirta paminėti Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną.

Petro Babicko, pirmojo Lietuvos radijo pranešėjo ir programų vedėjo (1903-1991), premija yra Lietuvos žurnalistų sąjungos (LŽS) ir Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos (NŽKA) metinė premija. Ji skiriama radijo ir televizijos žurnalistui (-ams) už brandžius įvairių žanrų radijo ir televizijos žurnalistikos kūrinius, transliuotus per vienerių metų laikotarpį.

Birželio 1–13 d. vyko istorikų dr. Daivos Dapkutės ir dr. Ilonos Strumickienės išvyka į Prancūziją.

Birželio 5 d. vyko susitikimas su Paryžiaus lietuviais, kurio metu buvo prisiminta Prancūzijos lietuvių istorija, dalinamasi prisiminimais. Istorikės pristatė surinktą informaciją apie Prancūzijos lietuvius, aptarė iškilias, bet menkai žinomas istorines asmenybes, lietuvių katalikų bei liberaliojo „Šviesos“ judėjimo veikėjus, rezistencinio pasipriešinimo dalyvius. Viešnios paragino lietuvių bendruomenės atstovus rinkti archyvus ir prisiminimus apie lietuvių bendruomenės veiklą Prancūzijoje, dalintis šia informacija su istorikais Lietuvoje.

Ekspedicija toliau vedė į Strasbūrą, o vėliau į Nica, kur istorikės susitiko su Prancūzijos lietuviu Perkūnu Liutkumi.

Birželio 13–14 d. vyko mokslinė konferencija „Alfonsas Nyka–Niliūnas ir Bronius Krivickas: likiminiai kartos pasirinkimai“, kurią organizavo Vilniaus universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas. Pirmoji konferencijos diena buvo skirta Nykos–Niliūno kūrybai, vyko Vilniaus universitete. Antroji diena, skirta Krivicko kūrybos refleksijai bei kontekstiniams pranešimams, vyko Kaune Prezidento Valdo Adamkaus bibliotekoje muziejuje.

Lapkričio 8 d. Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkų ir absolventų iniciatyva buvo įkurta Draugija pasaulio lietuviams pažinti (DPLP).

Lapkričio 14 d. vyko susitikimas-diskusija „Prancūzijos lietuvių kultūros paveldo likimai“. Jame dalyvavo Prancūzijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Emilija Pundziūtė-Gallois, istorikai prof. Egidijus Aleksandravičius, dr. Daiva Dapkutė, dr. Ilona Strumickienė.

Renginyje diskutuota apie Prancūzijos lietuvių bendruomenės istoriją, dabartį, ateities perspektyvas, išėivijos lietuvių kultūrinį paveldą ir jo likimus. 2019 m. birželį vykusios Lietuvių išėivijos instituto istorikų ekspedicijos Prancūzijoje metu Paryžiuje, Nicoje ir Strasbūre buvo ieškoma likusio lietuvių archyvinio paveldo, į Lietuva parvežta ilgamečio PLB pirmininko kun. Jono Petrošiaus archyvo dalis.

Specialiai renginiui parengtoje parodoje buvo galima apžiūrėti iš Prancūzijos atvežtus PLB dokumentus, kunigo J. Petrošiaus asmeninius daiktus, kitus eksponatus. Taip pat susirinkusieji buvo pakviesti pažiūrėti trumpametražinius Henriko Gulbino filmus, kuriuose įamžintas Prancūzijos lietuvių gyvenimas.

Renginyje taip pat buvo pristatyta nauja Lietuvių išėivijos instituto išleista knyga „Tarp minties ir politinio veiksmo. Algirdo Juliaus Greimo laišškai (1946-1954)“.

Gruodžio 11 d. vyko Juozo Vilčinsko knygos „Dienoraštis“ pristatymas. Dienoraščius į Lietuvą atvežė ir Lietuvių išėivijos institutui padovanojo Juozo Vilčinsko sūnus Aleksas. Knygą išleido leidykla „Versus“, leidybą rėmė LR Tautinių mažumų departamentas. Pristatyme dalyvavo prof. E. Aleksandravičius, dr. Moreno Bonda, Gintarė Lukoševičiūtė, leidyklos „Versus“ vadovas Artūras Mickevičius.

Gruodžio 20 d. Prezidento Valdo Adamkaus bibliotekoje-muziejuje buvo įteiktos išėivijos mecenatų Broniaus Bieliuko, Vandos Daugirdaitės-Sruogienės, Liūto ir Françoise Mockūnų stipendijos. B. Bieliuko vardinės stipendijos įteiktos: Socialinių mokslų fakulteto Psichologijos programos IV kurso studentei Monikai Višnevskai, Humanitarinių mokslų fakulteto Istorijos programos III kurso studentui Aidui Slavinskui ir Humanitarinių mokslų fakulteto Vidurio Rytų Europos ir Lietuvos istorijos studijų programos I kurso magistrantui Martynui Butkui. Vandos Daugirdaitės-Sruogienės stipendija įteikta istorijos bakalauro programos IV kurso studentei Kristinai Stonytei; L. ir F. Mockūnų stipendija – Lietuvos istorijos doktorantui Ričardui Jaramičiui.